

Drs. P. den Ouden, *Luther op de Wartburg, brieven in ballingschap*, Uitgeverij Den Hertog-Houten, 218 blz.; € 19,90

Gods leiding in het leven van Zijn knechten getuigt dikwijls van strijd, tegenstand en aanvechtingen. Er zijn onder hen geweest die om de zuivere waarheid gevangen zaten of zich voor een tijd moesten verbergen, met het Goddelijke doel om Zijn Koninkrijk uit te breiden en Zijn volk te versterken. Zo was de apostel Paulus te Rome gevangen, en werd hij door de Heere bijzonder dienstbaar gemaakt om voor de gemeenten te bidden en hen door zijn zendbrieven te vermanen en te vertroosten. De apostel Johannes aan wie Christus als de Levensvorst bijzondere openbaringen gaf om Zijn verdrukte Kerk te vertroosten en bij te staan tot aan Zijn wederkomst, was op het eiland Patmos verbannen. John Bunyan schreef in zijn jarenlang verblijf in de gevangenis inhoudsvolle boeken die tot op de huidige dag met stichting worden gelezen. Samuël Rutherford mocht tijdens zijn ballingschap te Aberdeen veel van Christus' liefde ervaren, waar zijn nagelaten brieven een kostelijk getuigenis van afleggen.

De reformator Maarten Luther was na de rijksdag te Worms driehonderd dagen ondergedoken op de Wartburg. Voor Luther viel dat niet mee, maar voor Gods kerk is het van bijzondere betekenis geweest. Luther heeft op de Wartburg ongelooflijk veel werk ten goede voor Gods kerk verricht. Zo vertaalde hij in elf weken tijd het Nieuwe Testament in het Duits, en beschreef in een uitgebreide meditatieve verklaring van Psalm 68 op troostvolle wijze de weg die Christus met Zijn volk houdt. Behalve andere werkzaamheden heeft hij inhoudsvolle brieven geschreven, waardoor we hem niet alleen leren kennen als een kind des Heeren, een strijder voor de waarheid en een onderwezen theoloog op de leerschool van vrije genade, maar ook als een mens die van gelijke bewegingen was als wij. Hij tobde namelijk met allerlei lichaamskwalen en had te strijden tegen zijn verdorven natuur. We vragen ons echter wel af of het nodig was dat de samensteller bepaalde aspecten van deze strijd meende te moeten omschrijven.

Luther kende zich als een balling, die zich ver-

wijderd voelde van zijn gemeente te Wittenberg, zodat hij sommige brieven eindigde met: 'Van mijn eiland Patmos', of 'Uit mijn woestijn' en 'Maarten Luther, de kluizenaar'. Hij benadrukt in zijn brieven de noodzakelijkheid van Gods Geest om Zijn Woord zielsbevindelijk te verstaan: 'Niemand kan God of Gods Woord verstaan, dan rechtstreeks door de Heilige Geest. Niemand kan het echter van de Heilige Geest ontvangen, dan door het zelf te ervaren en proefbevindelijk mee te maken. Want de ervaring is de eigen leerschool van de Heilige Geest, waarin Hij Zelf les geeft. Wat we daarbuiten leren is niet dan waardeloos gepraat en gedaas (...).'

Zeer duidelijk is Luther als hij vervolgens schrijft wie God liefhebben: 'En niemand kan God liefhebben als hij Hem niet op de liefderijkste en innigste wijze heeft leren kennen. En goed leren kennen, kunnen we Hem alleen door de dingen die Hij ons vanbinnen laat zien, voelen en ervaren. Als we nu echter zelf ondervinden dat Hij zo'n God is, een God Die in de diepte ziet, Die niets doet dan armen, verachten, ellendigen, verlatenen en volslagen onwaardigen helpen, dan krijgen we Hem zo hartelijk lief, dan loopt ons hart over van vreugde, het danst en huppelt van vreugde om Hem. Het is het werk van de Heilige Geest. Hij is het, Die een mens zulke heerlijke openbaringen en overvloed van liefde in één ogenblik schenkt en doet ervaren.'

Het advies aan zijn zielsvriend, Philippus Melancthon, voor leraars die menen geroepen te zijn maar die dit zielsbevindelijk onderwijs niet kennen ofwel het teken missen van de Zoon des mensen: het kruis, is ook voor onze tijd niet overbodig: 'Vraag eens of deze lieden de geestelijke benauwdheden en Goddelijke geboorteweën hebben doorgemaakt, of ze door dood en hel zijn heengegaan. Als zij zeggen dat het bij hen allemaal glad en kalm en stichtelijk is toegegaan, moet je ze niet vertrouwen, al zouden ze zelfs beweren dat ze in de derde hemel zijn opgetrokken. Ze missen immers het teken van de Zoon des mensen: het kruis.'

Luther heeft ook radicale geestdrijvers hard aangepakt, die Gods Geest losmaakten van en verhieven boven Zijn Woord en oorzaak waren van veel onrust in Wittenberg. Hij voelde zich daarom geroepen om de Wartburg te verlaten en de gemeente alleen op Gods Woord als het enige Richtsnoer te wijzen. Hoe actueel zijn Luthers opmerkingen ook voor onze tijd! We zijn geneigd om meer te citeren, maar onze lezers zullen wel begrijpen hoe waardevol wij zijn brieven achten.

Op zich is het niet verkeerd dat de schrijver veelvuldig heeft geput uit het werk van dr. W.J. Kooiman: *Luther, zijn weg en werk*, doch het onvermeld laten van de bron is niet verheffend. Luther en zijn werk kunnen we van harte aanbevelen!